

N:o 61.

Ank. till Riksd. kansli den 15 april 1898, kl. 4 e. m.

Utlåtande, angående väckta förslag om löneförbättring för vissa betjente vid statens jernvägar.

(R. A.)

I den till Riksdagen aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t under sjette hufvudtiteln föreslagit Riksdagen medgifva, att, med ändring af bestämmelsen i nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar om högsta arfvode för stationskarlar, arfvode inom 13:de löneklassen med årligt belopp af 720 kronor måtte kunna tilldelas stationskarl.

Vidare hafva inom Andra Kammaren väckts och till statsutskottet remitterats följande motioner angående förbättring i löneförmånerna för vissa betjente vid statens jernvägar, nemligen:

n:o 11 af herr *J. E. Centerwall*, hvilken hemställt, att Riksdagen ville medgifva, att, med ändring af bestämmelsen i nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar om högsta arfvode för stationskarlar, arfvode inom 12:te löneklassen med årligt belopp af sju hundra åttio kronor måtte kunna tilldelas stationskarl;

n:o 80 af herr *Hj. Branting*, som föreslagit, att Riksdagen ville medgifva, att bestämmelserna i nu gällande aflöningsreglemente för tjenste-

män och betjente vid statens jernvägar på det sätt ändrades, att högsta arfvode måtte kunna tilldelas:

stationskarl med	780	kronor,	
lokomotiv- och vagnputsare, pump- pare och kolvakt med.....	840	»	
samt vagnförman med	1,200	»	(jemte fri beklädnad);

n:o 98 af herr *P. P. Waldenström*, hvilken föreslagit,

1:o) att Riksdagen måtte besluta, att högsta lönebeloppet för lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter bestämdes till 780 kronor;

2:o) att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att bostad och ved in natura bereddес jernvägsbetjente på sådana platser, der nu utgående hyresersättning uppenbarligen icke vore tillräcklig för anskaffande af anständig bostad och nödig ved;

3:o) att Riksdagen måtte besluta, a) att högsta lönegrad för vagnförmän bestämdes till kronor 1,200, b) att vagnförman skulle bära uniform, hvars utseende af jernvägsstyrelsen bestämdes, samt att han därför skulle åtnjuta ersättning med högst 8 kronor i månaden;

och n:o 142 af herr *A. Hedin*, som föreslagit, att kontorsbiträden hos jernvägsstyrelsen måtte, i likhet med hela den öfriga betjentepersonalen vid statsjernvägarne, erhålla fri läkarevård och medicin, samt in-
 kvarteringsersättning i likhet med all öfrig betjentepersonal.

Vid den af 1897 års Riksdag beslutade lönereglering för personalen vid statens jernvägar bestämdes i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag arfvodet för *stationskarl* till lägst 480 kronor (17:de klassen) och högst 660 kronor (14:de klassen), hvartill kunde komma ett tilläggsarfvode efter högst 60 kronor årligen för stationskarl, som tjänstgjorde såsom signalkarl, vaxelkarl eller magasinskarl vid större station. Beträffande banvakt hade Kongl. Maj:t föreslagit ett lägsta arfvode af 480 kronor och ett högsta arfvode af 600 kronor med rätt jemväl för banvakt, hvilken tjänstgjorde såsom vakt vid rörlig bro under seglations-tiden, att kunna erhålla ett tilläggsarfvode efter 60 à 120 kronor för år.

Med anledning af en inom Riksdagen väckt motion beslöt emellertid Riksdagen för sin del att i detta Kongl. Maj:ts förslag vidtaga den ändring, att högsta arfvodet för banvakt skulle utgöra 660 kronor. Detta beslut har ock blifvit af Kongl. Maj:t godkänt och vunnit tillämpning genom det af Kongl. Maj:t den 15 oktober 1897 utfärdade aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar.

Till det vid statsverkspropositionen fogade protokollet öfver civilärenden för den 14 sistlidne januari har föredragande departementschefen, med erinran om denna af Riksdagen vidtagna förhöjning i banvakternas löneförmåner, yttrat, att denna aflöningsförbättring, ehuru för sig taget intet vore att deremot erinra, emellertid vållat rubbning i den upprättade lönestatens behöriga afvägning med hänsyn till betjentes inbördes aflöningsförhållanden.

Denna olägenhet hade — fortsätter departementschefen — gifvit jernvägsstyrelsen anledning att uti skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 20 december nästlidna år framhålla, hurusom Riksdagens omförmälda beslut om aflöningsförhöjning för banvakter, enligt styrelsens förmenande, såsom en ovilkorlig konsekvens förde med sig löneförhöjning jemväl för stationskarlarnes.

Rörande deras aflöningsförhållanden och de bemödanden, som tidigare gjorts att förskaffa dem förbättrade aflöningsvilkor, hade jernvägsstyrelsen hufvudsakligen meddelat följande:

Redan i sitt till Kongl. Maj:t den 21 december 1891 afgifna utlåtande i anledning af gjord framställning om förbättrade lönevilkor för stationskarlspersonalen hade styrelsen framhållit, att en förbättring af denna personals lönevilkor i vissa fall vore önskvärd och behöfelig dels till följd af dyrare lefnadsförhållanden å vissa orter och dels med hänsyn till vissa stationskarlars mera magtpåliggande, intelligens, duglighet och påpasslighet kräfvande göromål, såsom spårvevlingar vid större stationer, och att därför det högsta arfvodet, 660 kronor om året, hvilket kunde tilldelas en stationskarl, ej kunde anses till fyllest, men att emellertid styrelsen för det dåvarande icke ansåge sig kunna förorda någon förändring i uppgifna fall af stationskarlarnes lönevilkor, så länge banvakterna vid statens jernvägar befunno sig i en än sämre ställning.

Jernvägsstyrelsen hade derefter meddelat, hurusom både uti styrelsens skrifvelse den 26 november 1892 med förslag till nytt aflöningsreglemente för personalen vid statens jernvägar och uti 1893 års jernvägskomité's förslag till sådant aflöningsreglemente maximiarfvodet för

stationskarl med vanlig tjenstgöring upptagits till 660 kronor. Styrelsen hade derjemte föreslagit ett maximiarfvode af 720 kronor för vaxelkarlar, magasinsskarlar och signalkarlar äfvensom ett tilläggsarfvode af 60 kronor för stationskarlar efter viss längre tids tjenstgöring i Norrland, hvar-
emot komitéen inskränkte sig till att föreslå ett tilläggsarfvode af 60 kronor för den stationskarlspersonal, som användes till vaxel-, signal- eller magasin-
stjänst vid större station.

Sedan i Kongl. Maj:ts proposition af den 29 januari 1897 uti ifråga-
varande hänseende intagits förslag i enlighet med komitéens uttalanden, hade
motion vid Riksdagen väckts om högsta arfvodets bestämmande till 780
kronor. I anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut hade frågan om högsta
arfvodet för stationskarlar blifvit föremål för gemensam votering; och vid
omröstning öfver voteringspropositionen hade Första Kammarens beslut
om arfvodets bestämmande till 660 kronor med tre rösters öfvervigt
segrat öfver Andra Kammarens beslut om arfvodets fastslående till 780
kronor. Uti en vid statsutskottets förslag till voteringsproposition fogad
reservation hade emellertid framhållits, att såsom sammanjemkning mellan
kamrarnes skiljaktiga beslut osökt framstälde sig högsta arfvodets be-
stämmande till 720 kronor, samt att genom antagande af ett dylikt
sammanjemkningsförslag skulle, i enlighet med Andra Kammarens syfte,
en löneförhöjning inträda utan att, såsom med Andra Kammarens beslut
skulle ske, lönestaten komme att undergå en mycket betänkligh rubbning,
ledande till orättvisa i afvägandet af lönerna.

Härefter hade jernvägsstyrelsen genom jämförelse mellan stations-
karlarnes aflöningsförmåner före och efter den 1 januari 1898 påvisat,
att den aflöningsförbättring, som kommit stationskarlspersonalen till del,
så godt som uteslutande bestått i det tilläggsarfvode af 60 kronor för
år, som tillerkänts de stationskarlar, som gjorde tjenst såsom signal-,
vaxel- eller magasinsskarlar vid större stationer. En stationskarl med
högsta arfvode, anställd exempelvis i Stockholm, hade före 1898 års ingång
högst åtnjutit arfvode 660 kronor, inqvarteringsersättning (eller bostad
in natura) 132 kronor och beklädnadsersättning 96 kronor eller till-
sammans 888 kronor. Enligt det nya, nu i kraft trädde aflöningsregle-
mentet kunde samme stationskarl högst åtnjuta arfvode 660 kronor, till-
läggsarfvode 60 kronor, hyresbidrag (eller bostad in natura) 132 kronor
och beklädnadsersättning 96 kronor, eller tillhopa 948 kronor.

Genom den vidtagna höjningen af banvakternas högsta arfvode
från 540 till 660 kronor hade nu en betänkligh rubbning uppkommit i

den skala, som genomginge hela den af 1893 års jernvägskomité föreslagna och af Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagda lönerogleringsstaten. Deremot skulle genom en höjning af maximiarfvodet äfven för stationskarlarne dessa komma att åter intaga den ställning i lönestaten, som med hänsyn till deras tjensteåligganden dem rätteligen borde tillkomma. Om redan denna omständighet talade för bifall till förslaget om arfvodesförhöjning åt stationskarlarne, kunde emellertid styrelsen icke underlåta att jemväl framhålla att, på grund af ej mindre i allmänhet ökade lefnadskostnader än äfven det i många afseenden särskildt ansvarsfulla och fordrande arbete, som ålåge stationskarlarne, de aflöningsförmåner, som kunde komma dessa personer till del, måste anses otillräckliga.

Beträffande beloppet af den aflöningsförhöjning, som jernvägsstyrelsen föresloge, hade nog, efter styrelsens förmenande, anledning kunnat finnas att, med stöd af Andra Kammarens vid 1897 års riksdag fattade beslut i frågan, hemställa om högsta arfvodets höjande från nu fastställda beloppet, 660 kronor, till 780 kronor, men med hänsyn särskildt till frågans utgång vid riksdagen och i betraktande af de skäl, som i den förut omförmälda reservationen anförts, ansåge sig styrelsen böra ansluta sig till reservantens uttalade åsigt och i sådant afseende föreslå maximiarfvodet för personalen i fråga till 720 kronor, hvarom styrelsen alltså föreslagit, att proposition måtte aflåtas till Riksdagen.

Hvad jernvägsstyrelsen sålunda anført har departementschefen funnit tydligen ådagalägga, att stationskarlarnes högsta arfvode blifvit för lågt i förhållande till det banvakterna genom sistlidna års Riksdags beslut tillerkända högsta arfvode. Den aflöningskala för betjente vid distrikten, som af 1893 års jernvägskomité upprättades, grundade sig uti nu närmast ifrågavarande hänseenden väsentligen på de bestående förhållandena samt på de ändringsförslag, jernvägsstyrelsen i sina ofvan omförmälda framställningar framburit. Då det icke kunnat påvisas, att denna skala saknade inre sammanhang eller att vid densammes upprättande skälig hänsyn icke tagits till någon omständighet, som kunnat utöfva afsevärdt inflytande på betjeningens inbördes ställning i aflöningshänseende, måste af en ändring på en punkt följa, att fråga uppstode om ändring jemväl för närmast stående betjenteklass. Då banvakternas högsta arfvode ökats af Riksdagen med en klass, eller från 15:de klassen till 14:de klassen, kunde, då på detta område af arfvodesskalan skilmaden mellan klasserna öfverallt är 60 kronor, jemvigt i arfvodestilldelningen uppenbarligen åstadkommas genom att flytta stationskarlarnes maximiarfvode

arfvode från 14:de klassen, med 660 kronor, till 13:de klassen, med 720 kronor i arfvode. Den ökade kostnad, som blefve en följd af denna höjning, kunde enligt hvad departementschefen från jernvägsstyrelsen inhemtat, beräknas till omkring 10,500 kronor för år 1899.

En förhöjning af maximiarfvodet för stationskarlarnes vore emellertid icke blott en gärd af rättvisa, utan skulle ock, såsom jernvägsstyrelsen påpekat, åt dessa bereda en väl behöflig och välförtjent aflöningsförbättring, och ansåge departementschefen därför, att kraftiga skäl talade för den af jernvägsstyrelsen föreslagna ändringen i aflöningsreglementet.

Såväl herr Centerwall som herr Branting hafva till stöd för sitt gemensamma yrkande, att stationskarlarnes högsta arfvoden måtte bestämmas till 780 kronor, åberopat det af Andra Kammaren vid 1897 års riksdag härom fattade beslut. Vidare har herr Branting, med afseende å det i ofvanintagna statsrådsprotokoll omförmälda förhållande, att Riksdagen bestämt högsta arfvodet för banvakter till 60 kronor mer än Kongl. Maj:t föreslagit, påpekat, att redan Kongl. Maj:ts förslag för dem innefattade en ökning i arfvode med 60 kronor, och att sålunda desse betjentes förutvarande aflöning höjts med två klasser eller 120 kronor. För stationskarlarnes åter hade hvarken Kongl. Maj:t föreslagit eller Riksdagen beslutit någon förändring i aflöning. När detta missgrepp nu skulle rättas, borde — fortsätter motionären — det rättas, icke halft utan helt, hvilket skedde genom att Andra Kammaren hölle fast vid och drefve fram sin mening, att stationskarlarnes högsta arfvoden borde sättas till 780 kronor. Det syntes motionären vara så mycket mera skäl att påyrka detta, som jernvägsstyrelsen sjelf medgifvit, att »anledning nog kunnat finnas» att hemställa om högsta arfvodets höjning till 780 kronor.

Beträffande *lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter*, för hvilka herrar Branting och Waldenström sammanstående föreslagit ett högsta arfvode af 780 kronor, har sistnämnde motionär, efter erinran att desse betjentes högsta arfvode för närvarande är 720 kronor, anfört bland annat, följande:

»Den lön, stationskarlarnes uppbära, uppgår för närvarande till högst 660 kronor. Dessutom åtnjuta de beklädnadspenningar med 8 kronor i månaden. Deras totala inkomst belöper sig alltså till kronor 756 för år. Skilnaden mellan dem och de nyss nämnde är alltså 3 kronor i månaden till stationskarlarnes förmån. Härtill kommer, att stationskarlen har äfven andra företräden. När han tjenstgör såsom signalkarl,

vexelkarl eller magasinsskarl vid större station — och sådan tjenstgöring lär vara mycket allmän — så kan han erhålla ett tilläggsarfvode efter högst 60 kronor för år. Dessutom har han ganska många möjligheter till befordran. Han kan blifva packmästare, konduktör, stationskarlsförman, kontorsbiträde, ja, t. o. m. stationsmästare, medan vagnputsarens, lokomotivputsarens, pumparens och kolvaktens utsigter i detta afseende äro mycket inskränkta. Exempel på dessas befordran lär ock åtminstone hittills sällan förekommit.»

»Den skilnad, som sålunda förefinnes mellan stationskarlen och här nämnda klasser, motiveras tillräckligt af deras tjensters olika beskaffenhet och ansvar. — — — Men om stationskarlens lön nu höjes, så kan man icke skäligen lemna de andra kvar på den punkt, der de nu stå.»

Hvad angår aflöningsförmånerna för *vagnförmän*, hafva herrar Waldenström och Branting likaledes gjort framställning i enahanda syfte. Efter att hafva närmare redogjort för den tjenstgöring, som är desse jernvägsbetjente ålagd, fortsätter herr Waldenström:

»Vagnförmännens lön har hittillt nått upp till högst 1,080 kronor och lemnades vid fjolårets löneroglering kvar på denna ståndpunkt. Att detta måste vara något förbiseende, sluter jag deraf, att materialvakter, som förut hade en lön af högst 900 kronor, fingo denna höjd till 1,200 kronor. Från att alltså hafva haft *15 kronor mindre* i månaden än vagnförmännen, erhöilo de med *ens 10 kronor mer* än dessa. Detta är en ojelmhet, som bör rättas åtminstone så, att vagnförmännen icke *ställes efter* materialvakten i löneförmåner. Derigenom skulle han i högsta lönegraden uppnå samma belopp, som en vagnmästare nu har i den lägsta.»

Å andra sidan har herr Branting anført, att högsta arfvodet för maskinisterna, med hvilka vagnförmännen ansåge sig kunna med skäl likställas, vid 1897 års löneroglering satts till 1,200 kronor eller en klass högre än de sistnämndes.

Förslaget om uniform för vagnförmän har af herr Waldenström motiverats dermed, att desse till följd af sitt arbete med vagnars putsning m. m. ofta måste tråda in i kupéerna och komma i beröring med den resande allmänheten, hvarjemte framhållits, att, då vagnförmännens antal vore ringa — endast omkring 30 — kostnaden för deras fria beklädning blefve obetydlig.

Angående jernvägsbetjentes *bostadsförhållanden* har herr Waldenström till stöd för sitt yrkande i detta hänseende anført hufvudsakligen följande.

Stationskarlarna hade i allmänhet bostad och ved in natura, och de, som saknade dessa förmåner, erhöle en kontant ersättning, som beräknades i procent af lönen. Sådan ersättning uppbure äfven lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter. Vid en lön af 720 kronor utginge den med 144 kronor. I vissa delar af landet torde detta vara tillräckligt, men i större städer försloge det på långt när icke. En sund bostad på ett rum och kök torde der icke kunna fås för mindre än 200 à 250 kronor. Lades dertill, att veden på sådana platser vanligen är dyr, så kunde kostnaden för den i allmänhet icke beräknas under 50 kronor. De, som erhöle bostad och ved in natura, hade alltså ett mycket afsevärdt företräde framför de andra. Detta behöfde dock icke förekomma, då jernvägsstyrelsen egde rätt att med Kongl. Maj:ts medgifvande hyra bostäder åt dem, som icke kunde få rum i jernvägens egna hus. I sådant fall vore den ene såväl som den andre oberoende af hyresprisen på de olika platserna, hvilket i synnerhet vore af stor betydelse för dem, som hade familj.

Hvad slutligen vidkommer den af herr Hedin föreslagna aflöningsförbättringen för *kontorsbiträden hos jernvägsstyrelsen*, har motionären anført, hurusom det vore orättvist, att dessa kontorsbiträden, »i olikhet med all öfrig ordinarie betjentepersonal», hvarken finge inkvarteringsersättning, eller fri läkarevård eller fri medicin. Enligt det nya aflöningsreglementet af den 15 oktober 1897 kunde ifrågavarande personer efter 20 års ordinarie tjänstgöring uppnå löneklassen n:o 7 med 1,200 kronor. Kontorsbiträdena i distrikten kunde visserligen ej komma upp i högre löneklass än n:o 8, men det borde ihågkommas, dels att de på 17 år kunde uppnå högsta lönen, dels att de kunde efter 10 års ordinarie tjänstgöring söka stationsmästarebefattning, hvilket ej vore fallet med kontorsbiträdena hos styrelsen, hvilkas arbete ej vore sådant, att det ansåges grundlägga kompetens till nämnda befattning. Saknaden af inqvarteringsersättning för styrelsens kontorsbiträden föranledde ock, på sätt i motionen meddelade tabeller närmare utvisade, att deras lönevilkor stälde sig ogynnsammare än distriktens kontorsbiträdens, hvilka jemväl kunde komma i åtnjutande af högre pension, enär denna beräknades äfven å inqvarteringsbeloppet.

Den i statsrådsprotokollet förebragta utredningen synes utskottet ådagalägga, att den af 1897 års Riksdag beslutade förhöjning af bankakternas maximiarfvode med 60 kronor utöfver det belopp, som upptagits

i den af Kongl. Maj:t framlagda aflöningsstaten, måste, för så vidt en rättvis afvägning af jernvägsbetjentes aflöningsförhållanden skall vinnas, påkalla motsvarande ökning i den för stationskarlarna i enlighet med samma stat bestämda aflöning. Genom bifall till den framställning, Kongl. Maj:t i sådant afseende nu gjort, skulle förenämnda klasser af jernvägsbetjente komma att åter intaga den inbördes ställning i aflöningsstaten, som med hänsyn till deras tjensteåligganden blifvit af 1893 års jernvägs-komité tillstyrkt och innefattas i det för nästlidna års Riksdag framlagda kongl. förslaget. En ytterligare förhöjning af stationskarlarnes aflöning, på sätt af enskilde motionärer ifrågasatts, anser utskottet icke vara tillräddig, dels af det skäl att den gradering af jernvägsbetjentes aflöningsförhållanden, som efter noggrann utredning blifvit af jernvägskomitén upprättad, derigenom icke blefve återställd, utan i annan rigtning rubbad, dels ock emedan utskottet på grund af nedan angifna förhållanden funnit, att denna personal skulle blifva i tillräcklig mån tillgodosedd genom ett bifall till Kongl. Maj:ts förslag.

Oaktadt stationskarlarnes ordinarie arfvode icke förhöjdes genom 1897 års lönerreglering, har denna reglering dock för dem medfört en ej oväsentlig förbättring i lönevilkor. I sådant afseende må först erinras om det tilläggsarfvode, som enligt den nya aflöningsstaten kan tilldelas stationskarl för tjenstgöring i vaxel-, signal- eller magasinistjenst vid större station. I den af Kongl. Maj:t godkända staten för innevarande år har dylikt arfvode om 60 kronor upptagits för 780 stationskarlar eller nära hälften af denna personal, som för närvarande uppgår till ett antal af 1,577. Vidare utgår numera för hela den personal, hvilken icke kommer i åtnjutande af fri bostad, hyresbidrag med 20 procent af det ordinarie arfvodet, under det att före innevarande år inqvarteringsersättningen beräknades till detta procenttal endast för dem, som voro stationerade i Stockholm, Göteborg eller Malmö, men till 15 procent för de öfriga. Efter hvad utskottet inhemtat, har ock förmånen af fri bostad, som jemte dermed förenad fri vedbrand torde kunna, åtminstone vid större station, beräknas till 250 kronor för år, medan hyresbidraget för stationskarl, såsom ofvan blifvit antydt, belöper sig till högst 132 kronor, i allt större utsträckning tilldelats denna personal, och må i sådant afseende nämnas, att bostad in natura under år 1898 innehafves af 912 stationskarlar mot ett antal af 893 under nästföregående år. Slutligen har ock genom tillämpning af de utaf jernvägsstyrelsen enligt cirkulär den 31 december 1897 fastställda grunder för förslag till löneförhöjningar för personal med

aflöning efter klass stationskarlarne tidigare än förr kunnat beredas uppflyttning i högre löneklass. Resultatet häraf framgår genom följande från aflöningsstaterna för åren 1897 och 1898 hemtade sammanställning af stationskarlarnes fördelning i olika löneklasser.

	Årligt arfvode af kronor:				Summa
	480	540	600	660	
Antal stationskarlar år 1897	122	369	723	313	1527
» » » 1898	37	286	570	684	1577

I sammanhang härmed må framhållas, att bostad in natura tilldelas företrädesvis personalen i de högre löneklasserna, hvarigenom en ytterligare förbättring i lönevilkoren i allmänhet åtföljer förhöjningen af det kontanta arfvodet. Till belysning häraf vill utskottet meddela, att af de 912 stationskarlar, hvilka, såsom ofvan nämnts, under år 1898 åtnjuta förmånen af fri bostad med vedbrand, 523 tillhöra den 14:de (högsta) löneklassen, 333 den 15:de, 49 den 16:de och 7 den 17:de (lägsta) klassen.

Med inräkning af beklädnadsersättningen, hvilken nu såsom förut utgör 96 kronor för år, och under förutsättning att fri bostad med ved icke beräknas till högre belopp än 20 procent af arfvodet uppgå aflöningsförmånerna för stationskarl till i medeltal följande belopp:

för år 1897	kronor 792: 29
» » 1898	» 860: 47.

För en stationskarl å större station, hvilken uppnått högsta löneklassen, uppbär tilläggsarfvode och är i åtnjutande af fri bostad med ved, hvilken förmån, såsom ofvan framhållits, torde motsvara ett värde af 250 kronor, utgör aflöningen redan nu:

arfvode	kronor 660: —
tilläggsarfvode	» 60: —
beklädnadsersättning	» 96: —
värdet af fri bostad med ved	» 250: —

Summa kronor 1,066: —

På grund af ofvan meddelade uppgifter kan utskottet icke finna annat, än att stationskarlarne skulle beredas en fullt nöjaktig aflöning,

derest maximiarfvodet i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag höjes med 60 kronor.

Hvad angår de väckta förslagen om löneförbättring för vissa andra klasser af jernvägsbetjente, nemligen dels lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter, dels vagnförmän och dels kontorsbiträden vid styrelsen, vill utskottet erinra, att desse betjentes löneförmåner blifvit af 1897 års Riksdag bestämda i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, hvilket hvilade på en omfattande och grundlig utredning i ämnet ej mindre af förenämnda komité än äfven af jernvägsstyrelsen samt vederbörande statsdepartement. Vid detta tillfälle hade Riksdagen jemväl att pröfva af enskild motionär gjorda framställningar om beredande åt ifrågavarande jernvägsbetjente af förmånligare lönevilkor än de i den kongl. propositionen för dem upptagna. Då emellertid de till stöd för dessa förslag anförda skäl icke af Riksdagen gillades, torde man hafva anledning antaga, att ej heller innevarande års Riksdag skall finnas benägen att till de nu föreliggande förslagen i enahanda syfte lemna bifall. Det synes ock utskottet vara i hög grad betänkligt att vidtaga jemkningar i lönevilkoren för särskilda klasser af personalen utan att tillförlitlig utredning förebragts om den inverkan, en sådan åtgärd skulle utöfva på dessa klassers ställning i förhållande till den öfriga tjänstepersonalen; och anser sig utskottet på grund häraf icke böra på enskild motionärs framställning tillstyrka dylika ändringar i aflöningsstaten. Vid sådant förhållande och då förevarande lönefråga så nyligen som vid förra riksdagen var föremål för en genomgående pröfning, har utskottet icke haft anledning att redogöra för de omständigheter, som legat till grund för bestämmande af ifrågavarande jernvägsbetjentes aflöningsförhållanden, och ingå på närmare granskning af de skäl, som för ändring härutinnan blifvit af motionärerna anförda. Utskottet har dock velat fästa uppmärksamheten å felaktigheten af vissa uppgifter, som ligga till grund för motionärernas förslag i särskilda afseenden.

Beträffande vagnförmän har sålunda herr Waldenström förmenat, att desses aflöning vid löneregleringen blifvit af förbiseende bestämd till lägre belopp än materialvakternas. Af jernvägskomiténs betänkande framgår emellertid, att den af komitén förordade och af Riksdagen sedermera beslutade förhöjningen af materialvakternas arfvode till en klass öfver vagnförmännens ingalunda tillkommit af förbiseende, utan blifvit särskildt motiverad. med hänsyn till de i ekonomiskt hänseende viktiga göromål, som tillkomma förstnämnde betjente.

Hvad angår kontorsbiträdena vid jernvägsstyrelsen, har af herr Hedin uppgifvits, att, utom desse, all ordinarie betjentepersonal vid statens jernvägar åtnjuter såväl inquarteringsersättning (hyresbidrag) som ock fri läkarevård och fri medicin. Förhållandet är emellertid det, att dessa förmåner tillkomma endast den vid distrikten anställda personalen. Vaktmästare vid jernvägsstyrelsen kunna visserligen, i likhet med vaktmästare vid andra centrala embetsverk, komma i åtnjutande af fri bostad, men då blott mot visst afdrag på lönen. Öfrige betjente vid styrelsen kunna lika litet som tjenstemännen derstädes tilldelas fri bostad, och de uppbära ej heller någon ersättning därför i form af hyresbidrag. Kostnadsfri läkarevård med fria medikamenter ingår icke heller i styrelsepersonalens löneförmåner. Kontorsbiträdena vid jernvägsstyrelsen äro sålunda icke, på sätt motionären påstått, försatta i en undantagsställning, utan deras löneförmåner äro reglerade i full öfverensstämmelse med öfrige betjentes vid styrelsen. Ett bifall till motionärens förslag, hvarigenom ofvan omnämnda förmåner skulle tilläggas styrelsens kontorsbiträden, hvilka just med hänsyn till saknaden af dessa förmåner kunna uppnå högre arfvode än motsvarande betjente vid linien, skulle gifvetvis föranleda en betänklig rubbning i de grundsatser, som efter pröfning af på frågan inverkan de förhållanden gjorts gällande med afseende å den vid styrelsen anställda personalen.

Slutligen har utskottet att yttra sig angående herr Waldenströms förslag att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t anhålla, att bostad och ved in natura måtte beredas jernvägsbetjente på sådana platser, der nu utgående hyresersättning ej vore tillräcklig för anskaffande af anständig bostad och nödig ved. På sätt utskottet förut i detta utlåtande framhållit, kan det hyresbidrag, som utgår till den del af distriktspersonalen, som icke åtnjuter fri bostad med ved, ingalunda anses i värde motsvara denna naturaförmån i dess helhet. Detta har ej heller vid löneregleringen varit afsedt, och med hänsyn härtill har ock benämningen å detta kontanta lönetillägg ändrats från inquarteringsersättning till det förhållandena bättre motsvarande uttrycket hyresbidrag. Enligt de grunder, som nu tillämpas, utgår förmånen af fri bostad till vissa kategorier af personalen endast i den mån sådant befinnes vara för jernvägsförvaltningen behöfligt. Då, såsom ofvan blifvit antydt, hyresbidraget i de allra flesta fall torde visa sig otillräckligt för anskaffande af nöjaktig bostad med vedbrand, går herr Waldenströms förslag i sjelfva verket ut derpå, att staten borde, med frångående af förenämnda grundsats beträffande anskaffande af bostad,

upplåta sådan åt samtliga jernvägsbetjente vid distrikten. De kostnader, som häraf skulle föranledas, komme gifvetvis att uppgå till betydande belopp, och har utskottet med afseende härå, och då dessa utgifter icke äro för jernvägsförvaltningen af behofvet påkallade, funnit sig böra afstyrka bifall till ifrågavarande förslag.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa:

a) att Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts framställning och med afslag å herrar Centerwalls och Brantings förslag i ämnet, må medgifva, att, med ändring af bestämmelsen i nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar om högsta arfvode för stationskarlar, arfvode inom 13:de löneklassen med årligt belopp af 720 kronor må kunna tilldelas stationskarl:

b) att herrar Brantings och Waldenströms öfverförslagna förslag om löneförhöjning för lokomotivputsare, vagnputsare, pumpare och kolvakter icke må vinna Riksdagens bifall;

c) att Riksdagen icke må bifalla herr Waldenströms förslag om förbättrade aflöningsförmåner m. m. för vagnförmän;

d) att Riksdagen ej heller må bifalla herr Hedins motion om förbättrade aflöningsförmåner för kontorsbiträden vid jernvägsstyrelsen;

e) att herr Waldenströms förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om beredande åt jernvägsbetjente af bostad och ved in natura icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation

vid punkten a: af herr *S. G. von Friesen*, hvilken yrkat, att utskottet måtte hemställa, att arfvode inom 12:te löneklassen med årligt belopp af 780 kronor måtte kunna tilldelas stationskarl.